

18/5 1947

Ryska avtalets andra fas

Debattläget i den ryska avtalsfrågan just nu är av stort principiellt och politiskt intresse. Sedan avtalet mellan den svenska och den ryska staten avslutats förs förhandlingar om den svenska industrins leveranser inom avtalets ram. Parter i dessa förhandlingar är svenska industrimän och representanter för den ryska staten, dvs. å ena sidan enskilda personer, å den andra regeringsdelegater. Situationen är ny i svensk politik, eftersom dessa halvt privata förhandlingar rör sig om fullgörandet av förpliktelser som den svenska staten i princip åtagit sig.

I detta stadium har den ryska pressen, som enligt den totalitära ordningens grundsatsar står till statsledningens föfogande, ingripit för att stödja de ryska kraven. De svenska företagarna angripes såsom ovilliga att utföra de prestationer den svenska staten för deras räkning utlovat, kränkande beskyllningar riktas mot den part med vilken de ryska delegaterna för tillfället förhandlar. Dessa ryska angrepp återges med gillande eller i varje fall utan reservationer inte blott i den kommunistiska pressen, som sakligt har karaktären av ett annex till den ryska propagandapparaten, utan också i socialdemokratiska tidningar. På detta sätt skall den allmänna opinionen även i Sverige påverkas till förmån för de ryska kraven och till nackdel för de svenska förhandlingarna. En fortsättning av de påtryckningar på industrin som föregick avtalets avslutande kan sålunda säkerställas.

I Sverige är debattmöjligheterna på denna punkt högst begränsade. Den press som icke oförbehållsamt ansluter sig till de ryska synpunkterna kan visserligen bereda plats för de svar på beskyllningar från rysk sida som avges av svenska företagare och därigenom i någon mån söka värja allmänt svenska intressen. Men den kan icke göra någon självständig insats. Ty de svensk-ryska förhandlingarna är hemliga, och denna sekretess gäller även eventuella ingrepp i dessa förhandlingar från den svenska regeringens sida. Den ryska pressen begagnas som ett även i Sverige verksamt instrument för främjande av ryska ståndpunkter, den kan på statsledningens order tala öppet — vilket icke är detsamma som att tala sanning — medan den svenska pressen inför mörkläggningen av förhandlingar och regeringsingripanden helt ställs i efterhand. Att diktatur råder i Ryssland och demokrati i Sverige leder till det paradoxala resultatet att den svenska pressen av brist på informationer måste tiza medan den ryska pres-

sen stormar.

Till försvar för detta fantastiska läge har anförts att svenska affärsförhandlingar, vare sig de sköts av enskilda eller av statliga verk, självfallet är omgivna av sekretess. I och för sig är detta fullkomligt riktigt. Men det är just därför så egendomliga konsekvenser uppstår då förhandlingarna förs med en totalitär stat.

Den nuvarande situationen står i skarpaste kontrast till de påståenden och förutsägelser som före det ryska avtalets undertecknande gjordes på socialdemokratiskt håll. Då framhölls att avtalet skulle leda till det bästa förhållande mellan Sverige och Ryssland: nu angriper ryssarna med ytterlig hätskhet sina svenska medförhandlare och stöds härvid av den svenska press som är lika välvillig mot ryska synpunkter som fientlig mot de svenska företag vilka skall se till att avtalet effektueras. Då påstods att avtalets fullgörande inte skulle möta några svårigheter; nu inser alla att man icke producerar på kredit för 1.000 miljoner till ett annat land utan att den egna konsumtionen och den betalda exporten till utlandet måste minskas. Då påstods Sveriges försörjningsläge vara lysande; nu har vi importreglering eller importförbud i fråga om en mängd viktiga varor och ser oss om efter lån utomlands. De uttalanden som gjordes i saken på sommaren och hösten förra året kan regeringen och regeringspressen helt enkelt inte upprepa ett halvt eller ett år senare; de verkar alltför groteska. Endast på två punkter är situationen oförändrad. Regeringens klokhets hyllas lika varmt som tidigare; argumenten är helt andra, men slut-

satsen är densamma. Viljan att hålla tyst kring de svensk-ryska förhandlingarna är lika intensiv. På den punkten är konsekvensen orubblig.

18/5

Winston Churchills krigsminnen

kommer att publiceras i Dagens Nyheter, det är en glädje att kunna utlova detta till tidningens läsare. I modern tid har ingen så som Churchill förenat skilda och lysande egenskaper: han är stor som statsman, krigsledare, författare och journalist. Men framför allt är han stor som personlighet. Han är icke moralist i ordets vanliga mening; denne vitale, utåtvände och äventyrslystne man har i livet sökt handlingen och striden, inte grubblat och de ensamma tankarna. Men i det skede som för alla frihetsälskande människor i vår tid var hemsökelsens kulmen blev hans namn symbolen för viljan att hellre gå under än undertryckas. Det "trots allt" ur vilket vi hämtar krafter — mot olyckor, nederlag, misströstan, skepsis — blev genom honom förkroppsligat under fem år av mänsklighetens historia. Därför är han en läromästare även för framtiden.